

Štev. 1933

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Na delavsko konferenco v Zagreb!

Dne 3. avgusta 1930 so zadnjič zborovali delavci in profesionisti z vseh prog državnih železnic. Zbrali so se na delavski konferenci v Celju, da zavzamejo stališče napram tedaj uveljavljenemu delavskemu pravilniku ter da istočasno sestavijo svoje zahteve z ozirom na izredno težak položaj delavstva.

Tri leta so pretekla od te konference in v tej dobi se je položaj izredno spremenil v škodo delavstva!

Stotine in stotine delavcev je izgubilo svojo stalnost. Stotine in stotine jih je bilo v tem času reduciranih.

Prav posebno so bili poslabšani predpisi o starostnem zavarovanju.

Val redukcij je zajel zadnji dve leti prav vse delavske kategorije. Brezplačni dopusti so zavladali po vseh progah; tem pa se je še pridružila redukcija plač. Mesečni zaslužek po Din 300.— do Din 400.— je bil običajen pri tisočih progovnih delavcev, kateri so preživeli sedaj gotovo najhujšo in najtežjo zimo.

Po poluradnih vesteh stojimo pred uveljavljenjem novega delavskega pravilnika, pred uveljavljenjem novele k zakonu o državnem prometnem osebju.

Da opozorimo vse merodajne faktorje in vso javnost na obupne razmere, v katerih danes živi delavec, da zahtevamo od merodajnih nujne odprave in zaščite, zato sklicujemo za

NEDELJO DNE 23. APRILA 1933 V
ZAGREB DRŽAVNO DELAVSKO
KONFERENCO,

ki se bo vršila v dvorani delavske zbornice, Haulikova ulica 10.-II točno ob pol 9. uri dopoldne.

Na to konferenco bomo povabili vse merodajne instance ter predložili skrbno izdelan memorandum o položaju delavstva.

Vaša dolžnost, sodrugi delavci in profesionisti iz vseh podružnic in iz vseh službenih jedinic, je, da pošljete na to konferenco svojega delegata!

Dolžnost upokojenih delavcev in profesionistov, ki jih teže enaka bremena kot aktivne, je, da se našemu pozivu odzovejo!

Sodrugi delavci in profesionisti! — Odločali bodete sami o svoji usodi! Kujte si bodočnost, preskrbite Vaše družine! Vaša manifestacija za pridobitev pravic za boljše bodočnost mora biti odločna in mogočna! Naj čuje Vaš glas vsa javnost!

Zahtevajte eksistenčni minimum!

Zahtevajte osemurni delavnik!

Zahtevajte preskrbo za starost in onemoglost!

Zahtevajte stalnost in avtomatično napredovanje.

Zahtevajte izvajanje zakona o zaščiti delavcev ter delavske zaupnike.

Zahtevajte neokrnjeno koalicijsko svobodo!

Dužnost

svakoga člana saveza je, da pridobije bar jednoga novoga člana!

Ob nastopu novega direktorja.

Začetkom aprila je dobila ljubljanska direkcija novega direktorja g. Josipa Cugmus, dosednji direktor g. inž. Klođič pa je bil premeščen v Subotico.

Novi g. direktor je nastopil svoje mesto pač v najtežjih časih. Vsled neprestanih redukcij zlasti pri staležu delavstva in pri delavskih prejemkih je danes položaj posebno še delavskega osebja neugoden. V pretežni večini delavskih družin vlada lakota in beda ter je od pomoč res nujno potrebna. Tudi v novem budžetu so krediti za delavstvo zelo skopo odmerjeni, tako da delavec z bojaznijo gleda v bodočnost, da mu ne prinese še kaj hujšega...

Treba bo mnogo intervencij na merodajnih mestih, če se bo hotelo vsaj nekoliko omiliti neznosne razmere, v katerih danes strada delavstvo. Treba bo mnogo nastopov, če se bo hotelo nastavljenemu osebju obvarovati vsaj dosedaj že uživane pravice...

Naš savez je smatral za svojo dolžnost, da predloži novemu g. direktorju pregled onih želja in teženj celokupnega osebja, katerih rešitev v prvi vrsti pričakuje prav vse osebje.

Upamo, da bo novi g. direktor zastavil svoj vpliv pri generalni direkciji in ministrstvu, da se utemeljenim željam osebja ljubljanske železniške direkcije ugodi in tako reši tisoče delavskih družin pred popolnim propadom.

Želje, ki smo jih imenom osebja predložili, so:

1. Izplačilo delavske diference iz leta 1923. Povodom prevedbe delavstva iz dnevnih na urne plače, se je ta prevedba najbolj zavlekla v ljubljanski direkciji in sicer na progah bivše južne železnice, kjer se je prevedba ponekod izvršila šele septembra 1924 ter ima tako osebje dobiti večje zneske na različnih. Po devetih letih je osebje dobilo za božične praznike lansko leto izplačanih prvih 10% na račun razlike ter se je govorilo, da bo dobilo to razliko izplačano na to v zaporednih mesečnih obrokih. Ker doslej ni dobilo izplačnega nobenega nadaljnjega obroka, Vas prosimo, gospod direktor, da bi posredovali pri Generalni direkciji v Beogradu, da takoj nakaže potreben kredit še za ostale zneske, da bi se ta diferenca izplačala za velikonočne praznike in tako vsaj nekoliko podprlo delavstvo, ki je doslej zelo trpelo vsled daljših brezplačnih dopustov.

2. Brezplačni dopusti. V preteklem budžetnem letu je delavstvo zlasti pri progovnih sekcijah, pa tudi v kurilnicah in postajah zelo trpelo vsled uvedbe brezplačnih dopustov, ker so trajali ti brezplačni dopusti v pretekli zimi tudi po 5 do 8 dni mesečno ter je zaslužil delavec pri sekciji povprečno 18 dnevnic mesečno. Ako upoštevamo dvakratno redukcijo plač, velike dvojne prispevke za starostno zavarovanje ter ostale odtegljaje, pretežna večina delavstva ni zaslužila niti za prehrano. Prosimo, gospod direktor, da bi ukrenili potrebno, da se brezplačni dopusti za bodoče ukinejo in da se ukine tudi petdnevni brezplačni dopust, kateri se še sedaj v aprilu izvaja na pr. v kurilniški izpostavi Borovnica.

3. Sprejem reducirancev nazaj v službo. Začetkom budžet. leta 1932/33 je bilo v ljubljanski direkciji odpuščeno veliko število dnevničarjev — v prvi vrsti voznega osebja —, med katerimi so imeli posamezniki že po pet do 10 let službe. Vložene so imeli že dokumente za nastavitev, za kar so potrošili večje vsote denarja, marsikateri so položili že strokovne izpite in bili stalno zaposleni na mestih nastavljenec ter

bili po novem zakonu imenovani dnevničarjem, so bili dasi starejši po službenih letih, odpuščeni iz službe. Ako se ne bi zanimali za strokovno usposobljenost ter bi ostali navadni delavci, ne bi bili reducirani, ker so že davno pred imenovanjem dnevničarjem, vživali stalnost. Povodom raznih intervencij je bilo obljubljeni, da bodo sprejeti nazaj na prva izpraznjena mesta, vendar doslej to še ni bilo izvršeno ter so že skoraj eno leto brez službe.

Ker je bilo večje število nastavljenega osebja tekom tega leta upokojeno ter je sigurno več prostih mest na razpolago, prosimo, gospod direktor, da bi odredili, da se imajo na izpraznjena mesta sprejemati izrecno le reduciranci in to po vrstnem redu upoštevajoč dolžino službe in njih družinske razmere.

4. Revizija degradacij leta 1926 nastavljena osebja. Po uvedbi zakona iz leta 1932 so bili povodom nastavitve vsi nastavljeni v ono stopnjo osnovne plače, ki je odgovarjala njih službenim letom. To je trajalo vse do leta 1926. Tedaj je bilo v ljubljanski direkciji nastavljeno večje število osebja, med katerimi so imeli posamezni že po 20 in tudi 30 let neprekinjene železn. službe. Direkcija jih je nastavila v osmo, deveto in tudi deseto stopnjo, v katerih so bili neprekinjeno tri leta. Med tem pa je izšlo neko tolmačenje Generalne direkcije, ki je odredila, da se mora vsakega nastavitve ne oziraje se na prejšnja službena leta le v prvo stopnjo osnovne plače. Ko so prizadeti uslužbenci imeli dobiti stalnost, jih je direkcija imenovala stalnim le v prvi stopnji osnovne plače ter jih tako smatrala kljub do 30-letni neprekinjeni železniški službi za novince. — Neštetokrat je prizadeto osebje že interveniralo na merodajnih mestih, da se jim povrne vsaj one plače in stopnje, ki so jih vživali skozi tri leta in proti katerim ni vložila pritožbe niti glavna kontrola, vendar doslej so bile vse te intervencije brezuspešne. Osebje se nahaja v obupnem položaju, zlasti oni, ki so stari po 60 let, ki imajo po 30 do 35 let službe in so fizično popolnoma izčrpani, ker jim grozi nevarnost, da bodo kljub 35 službenim letom ostali nesposobni za vsako delo brez penzije. Ker se pripravljata novela k sedanemu zakonu prosimo, gospod direktor, da bi posvetili temu vprašanju Vašo posebno pažnjo ter dosegli, da se tem revežem prizna one stopnje, ki so jih že vživali ter prizna prejšnja služba za penzijo.

Pri tem podčrtavamo še veliko razliko, ki je med železničarskim osebjem in osebjem drugih resorov. Na železnici se rekrutira vse nižje osebje — premikalno, kretniško, vlakospremno, kurjaško, skladiščno, progovno itd. — iz vrst železniških delavcev, ker se zahteva ravno za eksekutivno službo dobra strokovna predizobrazba in praksa. Tako prebije delavec po 10 let in tudi več v svojstvu delavca in dnevničarja, preden pride do nastavitve. Če bi hotel dobiti polno penzijo, bi moral n. pr. kot skladiščni paznik delati še 30 let in bi imel tako po 40 in več službenih let, ako ostane v veljavi dosedanja praksa, da se delavske službe pri nastavitvi ne računa za penzijo. V vseh drugih resorih pa s prav malenkostnimi izjemami delavcev sploh ne poznajo, marveč le dnevničarje, odnosno osebje takoj nastopi službo v svojstvu služiteljev in zvaničnikov ter se jim tako vsa služba računa za penzijo. Prosimo Vas, da bi pri merodajnih instancah z Vašim vplivom dosegli, da se s to dvojno prakso preneha in da se tudi pri železnici v slučaju nastavitve delavca smatra prej-

šnja njegova služba za železniško službo ter vračuna tudi za penzijo.

5. Penzijski prispevki delavstva. Z uvedbo novega delavskega pravilnika se je predpisalo vsem delavcem, ki so že bili člani preje obstoječih provizijskih zavodov, ponovno plačilo prispevkov za ves čas nazaj ter se je tako na pr. posameznim profesionistom predpisalo tudi po 20.000 Din in več za nazaj, katere morajo plačati v 120 obrokih in poleg tega morajo še plačati redni prispevek po 70 Din mesečno, tako da se mu odtegne od plače mesečno samo za starostno zavarovanje za nazaj in naprej po 250 Din. Tudi delavci so enako težko prizadeti, saj morajo starejši plačevati po 140 Din in tudi več mesečno. Gotovo Vam je znano, gospod direktor, da so ti delavci, še posebno vsi delavci v ljubljanski direkciji, kjer je skozi desetletja obstojal dobro urejen penzijski fond, redno plačevali svoje prispevke za starostno zavarovanje in to v zadostni višini. Ker se zahteva sedaj za dotično dobo še enkrat plačilo, so izredno oškodovani ter prosimo Vašega posredovanja pri vseh merodajnih mestih, da se vsem delavcem vračuna članstvo v prejšnjih provizijskih zavodih brez ponovnih doplačil, a do definitivne rešitve tega vprašanja da se odteguje delavstvu samo redni prispevek.

6. Stalnost delavcev, ki so prišli na železnico starejši od 33 let. V delavskem pravilniku iz leta 1930 manjka v prehodnih odredbah določba, da obdrže delavci stalnost, v kolikor so jo že vživali. Ker je v pravilniku določba, da zamore postati stalen samo oni, ki je prišel na železnico pred 33. letom starosti, je ljubljanska železniška direkcija odvzela stalnost vsem, ki te določbe niso izpolnjevali. V zvezi s tem so seveda izgubili pravico na redni letni dopust, katerega so že vživali skozi leta in leta. Delavstvo delavnice Maribor in ostalih delavnic pa je bilo na pr. prevedeno pri Generalni direkciji in to delavstvo je obdržalo stalnost ter je tako nastopila anomalija, da delavec v delavnici Maribor ima stalnost, popolnoma enak delavec v kurilnici Maribor pa nima stalnosti in ne pravice na dopust.

Iz tega primera sledi, da je tu napačno tolmačenje. Delavski pravilnik namreč izrecno predvideva, da zamore biti član penzijskega fonda le stalni delavec, a prehodne odredbe odredjajo, da postane član novega penzijskega fonda avtomatično vsak delavec, ki je bil tedaj član prejšnjih provizijskih zavodov, ne oziraje se na njegovo starost in dan nastopa službe na železnici. Iz te določbe jasno sledi, da se ima avtomatično priznati stalnost vsem onim delavcem, ki so že bili člani prejšnjih provizijskih zavodov (to je generalna direkcija tudi naredila za osebje delavnic) ter imajo vsi ti delavci pravico na redni dopust. Prosimo, gospod direktor, da bi odredili, da se postopek pri prevedbi delavcev, kakor ga je izvajala Generalna direkcija, izvede tudi v ljubljanski direkciji ter da se vsem delavcem, ki so bili na dan 1. julija 1930 že člani provizijskih zavodov, prizna stalnost ter odobri redni letni dopust.

7. Delovni čas na železnici. Za železniško osebje velja še vedno naredba o določitvi delovnega časa za nastavljeno osebje, ki jo je izdalo Ministrstvo dne 2. junija 1920. Ta naredba predvideva točno, kako se imajo izdelovati službeni razporedi za vlakospremno osebje, nadalje za postajno osebje, vendar se tekom zadnjih let ta naredba ni več izvajala, kjer je govorila o pravi-

cah osoba. Tako se predvideva za postaje z nepretrganim prometom 12 urna služba s 24 urnim odmorom in s pravico do odmora 24 ur dvakrat na mesec. Skoraj nikjer v ljubljanski direkciji ne vživa osobe tudi na največjih dispozijskih postajah odmora dvakrat po 24 ur mesečno. Še manj se izvaja določba o delovnem času na postajah s šibkejšim prometom. Pri vlakospremnem osobju se je s kasnejšo naredbo iz leta 1926 tolmačilo, da se ima po ena ura priprave in posprave računati le v domicilni postaji, v izven domicilni postaji, kjer vrši osobe popolnoma isto delo kot v domači postaji, pa da se ta ura ne računa.

V interesu službe same, kakor tudi v interesu prizadetega osobja in varnosti prometa prosimo, gospod direktor, da bi posvetili izvajanju naredbe o določitvi delovnega časa svojo posebno pažnjo ter odredili, da bo osobe lahko živjalo one pravice, ki jih ta naredba predpisuje.

8. **Nadaljevanje članstva upokojenih delavcev v bolniškem fondu.** Naredba o zavarovanju železniškega osobja predvideva v § 21., da prestane članstvo v bolniškem fondu z upokojitvijo, »ako penzionovani ne izjavi, da želi ostati član fonda«. Dasi je ta naredba

jasna, vendar osporava bolniški fond nadaljevanje članstva upokojenim delavcem ter priznava fakultativno članstvo samo upokojenim nastavljenecem. Ker besedilo naredbe ne izločuje upokojenih delavcev in tudi zakon o zavarovanju delavcev predvideva možnost nadaljevanja članstva slehernemu bivšemu članu, Vas prosimo, gospod direktor, da bi g. centralnemu upravniku humanitarnih fondov in socialno-humanitarnemu odseku Ministarstva saobračaja raztolmačili položaj in želje upokojenega delavstva, da bi socialno-humanitarni odsek izdal tolmačenje, da zamore članstvo v bolniškem fondu nadaljevati vsak upokojeni železničar-nastavljenec in delavec.

9. **Ukinitev redukcije delavskih plač.** Delavske plače, ki jih predvideva delavski pravilnik iz leta 1930, so bile v svrhu uravnoteženja budžeta dvakrat reducirane po 5%, čeprav so že v pravilniku določene plače minimalne. Mišljenja smo, da je bila ta redukcija samo prehodnega značaja ter prosimo z ozirom na dejstvo, da je stopil v veljavo novi budžet, za intervencijo pri Ministrstvu saobračaja, da se 10% redukcija delavskih plač ukine in zopet izplačuje v delavskem pravilniku iz leta 1930 predvidene plače.

Čl. 123 istega zakona je pravilno rešil penzijsko vprašanje na ta način, da je odredil, da se mora dnevničarju in stalnemu delavcu pri nastavitvi računati za penzijo ves čas, ki ga je prebil neprekinjeno v službi državnih prometnih naprav.

Iz gornjega tolmačenja ter ravnokar citirane odredbe zakona iz l. 1923 sledi, da ima vsak nastavljenec najmanjše pravico na uračunanje vseh onih let za penzijo, kar je bil prej član penzijskega fonda. Z novim zakonom mu te pravice ne more odvzeti (bilo bi to tudi po sedanji socialni zakonodaji in sodni praksi nepravilno in tak ukrep neveljaven, ker bi tako delodajalec oškodoval uslužbenca in mu kot močnejši vsilil neko pogodbo, ki je za njega škodljiva ter mu ugrabil že zagarantirane pravice), ako uslužbenec sam na tako spremembo ne pristane. O kakem pristanku pa doslej ni bilo govora ter mora železniška uprava obveznosti, katere je prevzela nase tudi v bodoče izvrševati.

Da je to naše stališče pravilno, dokazuje tudi primer nastavitve po letu

1923. Po tem letu so se dali ravno z ozirom na določbe čl. 123 zakona, da se jim vsa leta računajo za penzijo, nastavitvi uslužbenci s po 20 do celo 28 službenimi leti. Vsi ti so imeli pravico na penzijo v smislu določb pravilnika delavskega pokojninskega fonda! In sedaj pride zakon iz leta 1931 ter naj vsi ti nastavljenec izgube pravice na penzijo, kljub temu, da imajo po 30 in več let železniške službe. Če bi kdo le malo slutil, da je mogoče vsled nastavitve zgubiti že zadobljene pravice v penzijskem fondu, se gotovo ne bi dal nastavitvi.

Upamo, da bo železniška uprava uvidela, da se nahaja pri tolmačenju odredb o odmeri penzije na napačni poti ter da bo usvojila naše stališče, da se mora pri odmeri količine penzije upoštevati ves čas članstva pri prejšnjih penzijskih zavodih in čas, ki ga je povodom ukinitve poslovanja prejšnjih penzijskih fondov zajamčil za penzijo zakonodajalec sam v členu 123 zakona iz leta 1923.

Važno rešenje državnega sveta.

Tudi železničarji ne uživajo več stalnosti.

Ako po nezgodi nastopiš drugo službo, ne dobiš 10 let pribitka za penzijo.

Neki naš član se je v službi težko ponesrečil in je postal na to nesposoben za eksekutivno službo. Ko je bila njegova poškodba toliko ozdravljena, da je bil zopet sposoben za lažjo pisarniško službo, ga je direkcija vpoklicala v službo ter je delal približno šest mesecev. Na to pa je bil brez vsakega povoda s komaj 20 službenimi leti upokojen. Jasno je, da mu je direkcija odpovedala službo, ker je postal nesposoben za eksekutivno službo, drugega primernege mesta pa zanj niso imeli. Če ne bi imel nezgode v službi, bi še danes vršil službo ter bi lahko dosegel polno pokojnino.

Ker mu je direkcija odpovedala službo na podlagi § 112 tč. 16, se je pritožil na Državni svet, da direkcija za odpoved ni imela pravice, ker ne obstoja noben razlog, ki je naveden v § 118 zakona ter je zahteval razveljavljenje odpovedi službe. V drugi vrsti pa se je pritožil, ker mu direkcija pri odmeri penzije ni prištela 10 let, ker je postal vsled nezgode brez lastne krivice za nadaljno službo nesposoben.

Državni svet je pritožbo v obeh točkah odklonil s sledečo motivacijo:

»Tožilec navaja, da ni mogel biti upokojen na podlagi določb § 112, tč. 16 in § 118 zakona o državnem prometnem osobju, ker je v navedenih odredbah točno navedeno, v katerih slučajih zamore prestat služba, a da v njegovem slučaju ne obstoja niti eden v § 118 navedenih razlogov ter da tudi v rešenju o upokojitvi ni noben razlog izrecno naveden. Ta trditev tožilca pa je neosnovana. Na podlagi čl. 1. zakona o avtentičnem tolmačenju § 110 uradniškega zakona se ima § 110 tako razumeti, da je že samo s tem, ko odlok o prestatu službe navaja gornji paragraf, ugotovljeno, da je pri uslužbencu nastopil eden izmed slušateljev iz gornjega zakonskega predpisa, ki ima za posledico prestat službe. Tak odlok se smatra, da je izdan v smislu zakona, kar znači, da v odloku o prestatu služ-

be ni treba navajati razlogov, radi katerih služba prestat. Z ozirom na dejstvo, da je v §-u 110 uradniškega zakona, kakor tudi v § 118 zakona o drž. prom. osobju popolnoma isto besedilo se smatra, da je z zakonom o avtentičnem tolmačenju § 110 uradniškega zakona raztolmačen tudi § 118 zakona o drž. prom. osobju. Iz tega razloga se pritožba v tem delu ne more ugodno rešiti.

Iz te razsodbe sledi, da se smatra tudi za železničarje stalnost za ukinjeno in da lahko direkcija vsakemu nastavljenec brez navedbe razloga službo kadarkoli odpove, samo da se poziva na § 112, tč. 16. Če ima pravico na penzijo, dobi pač penzijo, drugače gre na cesto.

Nadalje ista razsodba Državnega sveta navaja:

»Enako je neutemeljena zahteva tožilca, da se mu prizna še 10 let za penzijo v smislu § 126 zakona o drž. prom. osobju, ker zagotavlja navedeni predpis to ugodnost samo onim uslužbencem, kateri se brez lastne krivde v službi tako poškodujejo, da postanejo vsled tega nesposobni za nadaljno službo. Iz aktov pa se razvidi, da je tožilec po ozdravljenju dne 1. aprila 1932 ponovno nastopil službo in isto v redu vršil, kar dokazuje, da ni postal vsled poškodb nesposoben za nadaljno službo. Za to se ima ta del tožbe odkloniti.

Ta odklonitev naj bo opozorilo vsem uslužbencem, katerim se je pripetila nezgoda v službi, da ne bodo izigrani, ako nastopijo za kak mesec lažjo službo, ker zgrebe s tem pravico na prištete 10 let za penzijo. Jasno je, da če tudi nekemu uslužbencu odtrga vlak nogo, se ga zamore po ozdravljenju nekaj časa zaposliti v pisarni, na pr. za žigosanje tiskovin, po par mesecih pa se mu služba odpove in tako izgubi dotičnik pravico na priračunanje 10 let, ker je s tem, da je službo zopet nastopil (čeprav popolnoma drugo) dokazano, da ni postal vsled nezgode nesposoben za nadaljno službo.

Težak udarec nastavljenecem.

V zadnji številki »Ujed. železničarja« smo objavili vest, da ministrstvo pri odrejanju količine penzije več ne upošteva onih let, ki jih je uslužbenec prebil pred nastavitvijo na železnici v svojstvu delavca. Da je to izredno težak udarec za vse kategorije uslužbencev, izvzemiš one, ki so bili takoj sprejeti kot uradniški pripravniki, je jasno vsakomur, ki le nekoliko pozna železniško službo. Tisoče in tisoče imamo vlakospremnikov, kurjačev, kretnikov, čuvajev itd., ki so po deset in tudi več let čakali na nastavitve in niso redki slučajji, ko je bil uslužbenec nastavljen šele po 25 letih, prej je pa skoro ves čas vršil službo nastavljenca.

Kako motivira železniška uprava svoj postopek?

Sklicuje se na odredbe § 121 in 124 zakona ter se postavi na stališče, da delavska služba ne odgovarja službi, navedeni v § 258, tč. 3 zakona.

Kaj je glavna napaka žel. uprave?

Ona se drži striktno **mrtnve črke** zakona, ki je ravno v tej določbi izredno nejasen ter noče te določbe tolmačiti širokogrudno v zvezi s prejšnjimi določbami zakona.

Najmanj, kar bi železniške uprave morale ex offo narediti je, da bi pri odrejanju penzije vzela temeljito v pretres, ali prejšnja služba v svojstvu delavca odgovarja današnji službi dnevničarja.

Citiramo le eno rešenje drž. sveta: Br. 6708-32 od 11. marca 1932:

... »Ministar u osporenem rešenju nije utvrdio, da li je ta služba bila regulisana ili dnevničarska. Da li je bio dnevničar u sadašnjem smislu, nije merodavna jedina okolnost, što mu je nagrada u svoje vreme određena u vidu dnevnice, već da li je po propisima, koji su tada važili, imao prava i dužnosti kao i regulisani službenik ili samo onoliko ili manje prava i dužnosti, što ih imaju danas po glavni X. zakona dnevničari...

Iz tega stališča sledi, da ni zadosti, da železniška uprava napiše v dekret, da je bil od leta 1900 do 1910 postajni delavec, a s 1. jan. 1910 da je bil upoklican za pomožnega sprevodnika ter da mu šteje za penzijo le čas od 1. januarja 1910 dalje. Žel. uprava mora sama od sebe ugotoviti, ali ni mogoče že pred 1. jan. 1910 vršil službo kot zavičaj itd., torej službo nastavljenca in čim to ugotovi, mu mora ves dotični čas šteti za penzijo v smislu tč. 3 čl. 258 zakona.

Upamo, da bo železniška uprava brez vsega usvojila to stališče, ker je pač v smislu zakona.

Sedaj pa še en korak dalje.

Vsi prizadeti uslužbenci so bili člani prejšnjih penzijskih zavodov, v katerih so dobili gotove pravice v pogledu zaračunanja let za penzijo, katere pravice so plačali z rednimi mesečnimi prispevki.

Železniška uprava je te fonde likvidirala in prevzela starostno zavarovanje uslužbencev v lastno režijo. Pri tem prevzemu pa je še vedno **obvezna** izpolniti vse obveznosti, ki jih je imel prejšnji penzijski fond napram svojim članom. — Uslužbencem ni izplačala iz likvidacije fonda njih zbranega kapitala, ni jih vprašala, ako žele morda v lastni režiji voditi dalje institucijo penzijskega fonda ter jim ne gre kratiti pravice na vračunanje vseh let članstva pri penzijskem fondu za odmero procentov penzije.

To stališče je pa tudi v smislu odredbe § 124 tč. 5, ki pravi, da se za odmero pokojnine upošteva tudi čas, ki je priznan uslužbencem za državno službo, odnosno za pokojnino s posebnim zakonom.

Zakon iz leta 1923 v čl. 144 odreja, da se bodo penzije izplačevale iz državnih sredstev, kako pa se bo postopalo z sedanjimi fondy, se bo uredilo s posebnim zakonom.

Iv. Vuk:

Bliski v senci življenja.

TATICA.

Nekega večera stopam po ulicah. Promenada. Brezskrbni obrazi lepih gospa in gospodičen. Kavališki pogledi mladih gospodov. Šum in vrvenje kipečega življenja.

In jaz sam v tem šumu in vrvenju sem kakor tujec. Zakaj razkošje izložbenih oken me kaže kot človeka, prišedšega na svatbo v nesvatovski obleki.

Krenem iz vrvenja v stransko ulico.

»Slišim krik. Prezirji je bil v njem, obup in odpor.

»Pri moji duši, me ne boš!»

»Gruča ljudi se zbira okrog tega krika. Tudi jaz stopim v tisto gručo. Na tleh leži ženska s košarico. Okrog nje, kakor zid, gruča ljudi. Nad žensko je sklonjen stražnik...

»Nezakonska mati je ležala na ulici. Moški, ki jo

je oplodil, nudeč ji obljube, je izginil. Nji pa je ostalo novo bitje, mladika. Ni pa imela kruha, ne mleka. Tisti, ki je povzročil novo življenje, ni bil pozvan od človeške družbe, da prispeva tudi za življenje, ki ga je vzbudil. Zato je morala nezakonska mati iskati službe. Službo služkinje.

Dala je otroka v rejo. Plačevala bo zanj s tem, kar bo zaslužila v službi. Ko je našla službo, je bil zaslužek manjši, kakor pa tisto, kar treba plačati za otroka.

»Bog, Bog,« ji je kipel v prsih. In podzavедno ji govorilo:

»Glej, gospa, kateri služiš, ima vsega preveč. Kaj ni to greh, da ji leži po shrambah, tvoje dete pa gladuje?»

Borila se je in v duši klicala:

»Zapeljivec, ki si, ne govori tega. Tisto, pri gospe, ni moje.»

»Iz tvojih žuljev je. Mar ne?»

Borila se je. Ali tam, kjer je bil otrok, so dejali,

da ne morejo skrbeti zanj — zastoni. In tedaj je, v obupu, vzela gospej nekaj, da pridene k svoji plači za otroka. In je nesla zloženo v jerbasu. Pa so jo prijeli.

Gospa in ljudje okrog nje so kričali:

»Tatica!»

Stražnik jo je pozval. Vrgla se je na tla in kričala, da ne gre, da mora k svojemu detetu. Ali stražnik je govoril v imenu postave. Ona je stiskala jerbasa v roki in kričala:

»Ne grem. Prej moram k otroku...»

In zgodilo se je, kakor je zapisano v postavi. Ni videla otroka, ostala je na policiji.

Gruča ljudi se je smejala. V zabavo ji je bilo hudovanje gospe in tiste besede »tatica«, in v zabavo ji je bil obup nezakonske matere.

Gnjev mi je stisnil srce:

»Vi ste ljudje?... Ne, le civilizirane zveri ste!... Skrivate svojo naravo v visokokulturnih maskah. Ko pa se narava naveliča maske, ko jo v ugodnih pri-

Iz oblasnih sekretarijata.

ZEMALJSKA KONFERENCIJA RADNIČKOG OSOBLJA.

U prošleme broju najavljena konferencija predstavnika radničkog osoblja sazvana je definitivno za nedelju dne 23. o. m. Konferencija će se održati u Zagrebu u prostoriji Oblasnog sekretarijata, Huličkova ul. 10, a početi će radom točno u 8 i pol sati. Preвременi dnevni red konferencije je slijedeći:

1. Izveštaj o položaju radioničkih, ložioničkih i pružnih, staničnih i skladišnih radnika;
2. Diskusija i zaključci za poboljšanje položaja radničkog osoblja.
3. Eventualije.

U redovima sviju željezničarskih radnika vlada za ovu konferenciju veliki interes. Poslije velike zemaljske konferencije, održane dne 3. VIII. 1930. u Celju prigodom stupanja na snagu sadaneg Pravilnika, ovo je prvi puta, da se radnici iz cijele zemlje opet nadju na okupu, izjadaju svoje nevolje i utvrde smjernice, da se te nevolje uklone. Ovaj veliki interes treba da dodje do izražaja i u čim većem posjetu konferencije. Ni jedne podružnice i ni jedne jedinice od Maribora do Djevdjelje nebi smjelo biti, koja po svojim predstavnicima nebi bila zastupljena na ovaj konferenciji. Lične i materijalne žrtve moraju se podnijeti, pa da konferencija po broju učesnika i po svojem radu čim jače uspije. Ako se to ne zbude, krivicu i posljedice snositi će samo radnici.

Drugovi! Budite dobri kovači svoje sreće! Imajte pred očima, da se za našu sudbinu moramo prvenstveno sami brinuti. Sakupljajte podatke o svojim radnim uslovima, o koštanjju života i svim svojim nevoljama, koje ćete iznijeti pred konferenciju, pred sve mjerodavne faktore i pred cijeli svijet. Brojnim i istinitim primjerima dokažimo, da se sadanje životne prilike ne mogu izdržati trajno i da je već došlo vrijeme, da nam se da za život dovoljna zarada i povoljniji uslovi rada.

Izvršite vašu dužnost — dodjite na konferenciju!

Dopisi podružnica i povjereništava.

Zagreb. Žurba u radionici.

Kao svake tako i ove godine nastupila je poslije 15. marta velika užurbanost: traži se od nas, da sve u poslu se nalazeće radove »brže bolje« svršimo. Pa i oni poslovi, koji su kroz cijelu godinu čekali i bili sporedni, sada su odjednom dobili važnost i traži se njihovo svršavanje preko noći. Naginjanje je toliko kao da poslije 31. marta se više uopće ne će raditi. To je i jedan od argumenata kojim se opravdava

smanjenje naših zarada, a naročito neisplaćivanje prekovremenih satova, koji nam se baš s tim užurbanim radovima naturuju. Radnici doživljuju razočaranja ne samo kod posla, nego i kod isplate: mjesto 600 do 700 dinara premijske zarade, isplaćuje im se samo 250 do 350. Nema naplate prekovremenog rada a ni premije. Kod toga sistema užurbanosti naročito se odlikuju neki, koji izmisliše lozinku: »Ne raditi po zagorski, već po bosanski.« Kod toga imade se u vidu »ušteđe« u sarajevskoj radionici.

Protiv ovog užurbanog sistema, koji radnicima donosi samo zlo, dižemo naš glas i tražimo, da se s njime prestane! Dok na ulicama stoje hiljade besposlenih i kupovna moć svedena na ništa, dotle je nedopustivo, da se čine ovakve žurbe i da se vrši toliko izrabljivanje. Tražimo, da se poštuje 8satni radni dan i da se radnicima isplati 50-postotna veća zarada za sve satove, koje su radili više od 8 sati. Ne zaboravite, da je to radničko pravo i da — ako im to pravo uskratite — radnici imaju dužnost za sankciju svojeg prava obratiti se sudu!

Radnik.

Sisak.

U nedelju 26. III. o. g. održali smo vrlo dobro posjećen podružnički sastanak, na kojem smo opširno raspravljali o našim radnim i životnim prilikama. Prva konstatacija ovog sastanka bila je, da treba centrali saveza odati priznanje za njezinu brigu i napore oko popravka našeg položaja. Drugovi! Šek i Knez podnijeli su izvještaj o životnim prilikama radničkog i imenovanog osoblja. Konstatovano se, da plaće jednih i drugih nisu dovoljne ni za najnužnije potrebe, a osim toga iste su opterećene raznim prinosima, od kojih vrhunac nepravde predstavlja prizet na vjeru i ustezanje od plaće na zahtjeve trgovaca. Sastanak se jednodušno složio u tome, da treba tražiti povratak oduzetih 10% od plaće i čim skorije donošenje novog i boljeg radničkog pravilnika. Podvrgnut je kritici postupak, što još uvijek nema spiska o pravu radnika i službenika na plaćeni godišnji odmor, radi čega još nitko u ovoj godini na odmoru nije bio. Nadležni bi o tome trebali voditi ozbiljniju brigu. Radno vrijeme počelo se kršiti uvadjanjem turnusa od 24—24 sata. U doba općeg nastojanja, da se radno vrijeme smanji na mjeru, kako bi svi radnici bili privučeni radnom procesu, 24satni turnus predstavlja jednu još lošu privrednu i nesocijalnu mjeru. Podvrgnut je kritici postupak, što 26 radnika još uvijek nisu primili nikakvih zaostataka iz god. 1923. Bilo bi humano, da im se da barem neki predujam. Isto tako nepravdan postupak vrši se i prema sekcij-

skim radnicima, kojima je propisano, koliko moraju na dan svršiti rada. To u stvari predstavlja akordni rad, koji je u toliko nepravdiji, jer se plaća mizernom nadnicom, a ne po komadu. Ovakav sistem rada mora se potpuno odbaciti.

Nova Gradiška.

U objavljenom našem dopisu potkrala se jedna pogriješka: nisu radnicima snižene plaće za 20 do 40 para po satu, već po danu, a to radi toga, da se tako postigne nepravde razlika između stalnih i nestalnih radnika, koji imaju isto vrijeme službe. Ta nepravda razlika došla je do izražaja i u podjeljivanju podvala: privremeni radnici dobili su ih samo 20, a stalni 40. Stalni su dobili ukoričene, a nestalni lisne legitimacije i t. d. Kod dopusta nestalni uopće ne će biti uzimani u obzir.

Ovakvog mjerenja dvojnomo mjerom nebi smjelo biti. Mi apeliramo na uvidjnost i poštivanje propisa, sa kojima je regulisan položaj radnika! Neka ne radi svatko po svojem čefu! Jedni i drugi uživali smo do sada jednaka prava, pa tražimo, da tako i ostane!

Brod.

Prigodom svake izmjene voznog reda i izmjene turnusa bilo je kod nas mnogo neizvjesnosti, pa tako i sada. Govori se o ukidanju nekih vlakova i ponovnom premještanju osoblja. Jedni bi imali ići u Vinkovce, drugi u Novsku, a neki u Zagreb. Ova neizvjesnost čini, da se nikakav koristan zajednički rad ne može kod nas sprovesti. Što bi god započeli, može biti osječeno premještanjem i odlaskom organizatora. To je ujedno razlog, zašto ni podružnički rad nije toliko živ, koliko bi mogao biti. Kad se jednom pitanje naše stanice riješi i osoblje definitivno sredi, moći će se započeti i jačim organizacionim radom. Prije teško!

Šibenik.

Pozdravljamo saziv radničke konferencije i nastojat ćemo, da budemo na njoj čim bolje zastupani. Nastojati ćemo i kod radništva ostalih jedinica, da pošalje svoje delegate.

Kod nas imade više novosti. Godišnju skupštinu podružnice održati ćemo u maju a to radi toga, jer se — uslijed nakane za oduzimanje svih teretnih vlakova — sprema premještanje mnogih vozopratioca, pa neznamo tko će ostati i tko će za novu upravu doći u obzir. Čim bude pitanje ukidanja vozova i premještanja riješeno, održati ćemo našu skupštinu i konsolidirati prilike.

Molba za izaslanje službenih kola bila nam je uvažena, ali ovamo izaslanja kola nisu imala vazdušne kočnice i vraćena su natrag. Zanima nas, da li

ćemo dobiti nova kola i sa kočnicom? Drugu Jurasu, koji je vršio dužnost ložača od 1908. godine, učinjena je velika nepravda; on je primljen u službu kao ispitani ložač sa ratne mornarice, ali se sada netko sjetio da taj ispit ne važi, pa je smijenjen sa ložačke službe. Prema njemu trebalo bi se imati uvidjnosti i povratiti ga na ložačku dužnost. Ako je bio sposoban ložač kroz punih 25 godina, onda je to sada još više!

Pružni stražari i ostali službenici žale se na postupak našeg lekara dr. Montane. Apeliramo na g. lekara ovim putem, da uvidi, da je on lekar željezničkih radnika i službenika i radi toga dužan, da o njihovom zdravlju vodi naročitu brigu! Šikaniranje bolesnih ne može biti svrha njegovog poziva.

VSAK ŽELEZNIČAR NAJ BO ORGANIZIRAN V UJEDINJENEM SAVEZU ŽELEZNIČARJEV JUGOSLAVIJE.

Pokret željezničara na strani.

ZIVOT U RUSIJI.

U god. 1932. navršeno je 5 godina plana privredne obnove, koji je proklamovan 1928. Cilj te planske obnove bio je: postići kapacitet proizvodnje, kojim bi bile podmirene sve ekonomske i gospodarske potrebe. Bilo je mnogo prigovora i nagadjanja, da li će taj plan uspjati? Iako je vrijeme njegovog života prošlo, o uspjehu plana još uvijek nismo na čistom: zvanični upravnici Rusije tvrde da je uspio, a njihovi protivnici tvrde obrnuto. Istina će, vjerovatno, biti negdje u sredini.

Prema izjavama Stalina, predsjednika Ruske republike, plan 5godišnje obnove imade se smatrati uspelim. Dok je u god. 1928. od ukupne proizvodnje industrija predstavljala samo 48%, u god. 1932. industrijski karakter proizvodnje popeo se na 70%. Ukupni plan privredne obnove uspio je sa 93%, a manjak od 7% ima se pripisati činjenici, što su neka industrijska poduzeća morala svoj poziv zamijeniti ratnom produkcijom.

Drugi dio 5godišnjeg plana bio je posvećen postizanju socijalističkog gospodarskog sistema. I taj dio je prilično postignut, jer sada postoji u Rusiji samo državna industrija, a s vremenom će se to postići i sa poljoprivredom. U državnjoj i kolektivnoj svojini nalazi se 70%

likah vrže s sebe, stojte takšni, kakršni ste v resnici, zveru, pa će ste tudi ogrnjeni s fino svilo in v angleško sukno!

Šum in vrvenje s promenade mi je glasno pritrjevalo.

URA JE BILA ŠTIRI.

Iz dvorane so jeli počasi odhajati plesoči pari. Bilo je ob štirih zjutraj. Ledeno je bilo na ulici, mrzlo v zraku, a kaj tisto. V krzno zavite glave in v srcih še omeni plesišča, kako bi zeblo?! Široka okna dvorane so še bajno razsvetljena, ritem plesnih zvokov udarja ob nje, plava po dvorani in vrtil plesalce po parketu v ritmičnem tempu akordov in v tempu v prsih kipečih koprnenj.

Tudi jaz odhajam. Zavit v zimsko sukno, sam, korakam po ulici. Še mi zamolklo zvene na uho razposajeni akordi godbe. Tam na oglu se prepirata dva para — dve dami, dva gospoda — v kožuhe zaviti. Vno jim je odprlo srce in še se jim tu na ulici, v mrazu, ni moglo zapreti.

Slišim:

»S tistim tam si se spogledovala.«

»Ti si pa samo za tisto pohajkoval in plesal. Kaj misliš, da nisem opazila.«

Z druge strani pa so privrskali z zahriplimi glasovi napol pijani gospodje s polcilindri na glavah. Obstali so pri obeh parih in se vmešali v spor.

V zvoniku je ura bila štiri.

Iz stranske ulice je pribežal ves zasopei majhen deček, kakšnih dvanajst let, ali še mlajši. Bos, hlače do kolen, gologlav, v sami srajci. Ihtel je in kašljal. Ustavim ga.

»Kam?« vprašam in groza me je občila. Saj je vendar mraz, najmanj sedem stopinj pod ničlo, a ta tako oblečen.

»Pustite me,« je zajecjal. »Mudi se mi.«

»Kam?«

»Po zdravniku. Očetu se je vlila kri iz ust. Ne diha več. Umrli bo, pustite me!«

In je zbežal naprej.

Tiste na oglu, ki so se prepirali, je nekaj zagrabilo za jezike.

Ena izmed dam je rekla:

»Poznam ga. Mati je perica, v naši hiši stanuje. Oče pa je progovni delavec na železnici. Tuberkulozen v zadnjem štadiju. Revščina, da se bogu usmili. In sedaj je še umrl?!«

In tiho so odšli vsi. Samo tam iz razsvetljenih oken dvorane so prihajali razposajeni zvoki plesa.

RUMENA NEVARNOST.

V kavarni smo sedeli. Zunaj je bilo deževno in mrzlo. Decemberska nedelja. Igrali so šah, suvali so kroglice po biljardu. Tam pri zeleni mizi so kvartali. Na mizah je bila kava, likerji... Zrak ves prepojen z dimom...

»Rumena nevarnost,« je nekdo vzkliknil in se nasmejaj.

Pogledal sem k vratom.

Troje drobnih bitij je stopilo v kavarno. Premrazeni. Vstopila sta prav za prav samo dva, tretji, dojenček, je bil v materinem naročju. Drobnja, majhna, mlada Kitajka, obraz prosojen, poln zatajenega trpljenja. Nežna, osem, devetletna hčerka. Zdelo se mi je, kakor da so kot nepričakovano zgubivši se, zašli v nepoznani svet. Prav pri vhodu so obstali in si niso upali naprej.

Ozrl sem se mimogrede, tako sam ne vem zakaj po gostih kavarne.

Hladna, ledena radovednost je gledala iz oči vsem, ki so se ozrli na tisto trojico.

Kitajska mati, vsa drobna in slabotna je izročila dojenčka mali deklici, svoji hčerki. Videl sem, s kakšno nežnostjo in previdnostjo ji ga je izročila. Skrb in ljubezen matere je plavala nad dojenčkom.

Popravila si je rokave in vzela iz žepa stekleno kroglico. Poskušala je z njo razkazovati svojo umetnost. Metala jo je kvišku in lovila. Slaba je bila ta umetnost. Vendar Kitajka ni igrala, da pokaže svojo umetnost, nego da za otroka izprosi dinar. Tisto metanje kroglice v zrak in tisto prestrezanje je bila molčeča prošnja za pomoč iz rojstnega kraja daleč sem izgubljene revice.

Pojavil se je lastnik kavarne. Na obrazu mu je ležala brezbrizna otopelost.

»Ni dovoljeno nadlegovati gostov!«

Osoren je bil njegov glas. Še bolj odločnega prosilca bi zamajal. Kaj bi take drobne, slabotne ne zlomil.

Zabolelo me je v srce. Zunaj je deževno, mrzlo. Tu pa brezskrbnost, igra, lenarjenje, a tam trije od mraza in gladu trepetajoči, za majhen dinar prosci.

Kitajka je zakrčila z rokami. Obup je bil v tistih kretnjah. Hotela je planiti v sredo kavarne, hotela je izprositi vsaj eden dinar. A lastnik kavarne je stal kakor zakon.

S skrbno nežnostjo je odzela mati dojenčka deklici iz rok, nekaj potožila v svojem jeziku in odšla iz kavarne. In zdelo se mi je, da ji leži na ramenih tisočletna peza kavarne in njenih gostov.

Gostje v kavarni pa so igrali šah, biljardirali in kvartali, pili kavo, likerje.

Kaj tisto, če kdo lačen in premražen umira...

obradljive zemlje, a samo 30% u svojini privatnika.

Broj radnika u industriji povećan je za 57%, a time neuposlenost skoro uklonjena. Plaće radnika su povećane za 67%.

Ovako govori Stalin. Povećanje 6godišnjeg plana tvrde sasna obratno. Nije važno, koliko se posjeda nalazi u rukama države i kolektivnih zadruga, a koliko u rukama privatnika, već je važno, kako se ti posjedi obdijeljavaju i koliki je njihov prihod. Rezultati ispitivanja pokazuju, da je prihod sa zemlje osjetno pao i da veliki kompleksi nisu uopće biti obradjeni. Isto tako nije važno, da li su radnicima povećane plaće, jer je u isto vrijeme skupoća života premašila postotak povišenja. Svoje tvrdnje protivnici Stalina dokazuju isto brojkama i postotcima, iz kojih proizlazi, da je plan obnove u stvari propao.

Rekli smo, da će istina biti negdje u sredini. Ostaje svakako činjenica, da se svim silama nastoji položaj ruskoga radnika i seljaka iz temelja popraviti, a što to ne uspijeva potpuno, razlozi su u općenitoj svjetskoj krizi i u izuzetnom nepovoljnom položaju, u kojem se Rusija prema ostalom svijetu nalazi.

TESKE PRILIKE NJEMACKIH ŽELJEZNIČARA.

Fašistički režim, koji se poput aveti sručio na njemački narod, udario je svojim plaćeničkim pesnicama i po njemačkim željezničarima. U cilju održanja kapitalističkog poretka i privilegiranog društva, fašizam je najbrutalnije udario na radničke organizacije, zabranivši im djelovanje i zagušujući njihovu štampu. Ni naša drugarska željezničarska organizacija nije ostala pošteđena. Obzirom na svoju brojčanu snagu i moralni uticaj ona ima da izdrži i najteže napadaje. Formalno još, doduše, nije zabranjena, ali progonima njenih funkcionera i zagušivanjem njene štampe dovedena je u položaj nemoćnosti. Njen organ, »Der Deutsche Eisenbahner« od 11. III. o. g., donio je samo riješenje policijske direktije u Berlinu, kojim mu se sve do 4. aprila zabranjuje izlaženje.

Naši njemački drugovi su prekaljeni borci i vjerujemo, da ih — pored svih sadanjih nevolja — fašistička satrapija ne će moći slomiti. Vjerujemo, da će se u tim teškim prilikama ne samo održati, već i ojačati, kako bi u konačnom obračunu sa fašističkim nasilnicima mogli ostati sigurni pobjednici. Mi to vjerujemo!

Željezničar.

Sa industrijskih željeznica.

Drvar.

Pored mnogo industrijskih pruga u Bosni postoji jedna od najvećih u Vrbaskoj banovini, koja je vlasništvo »Šumsko Industrijskog Preduzeća Dobrljin Drvar A. D.«, koje je zapravo državno preduzeće, jer ima država oko 95% akcija. Ovo veliko preduzeće imade pruge u duljini od 860 km od koje 390 služi javnom saobraćaju. Na toj željeznici zaposleno je oko 1200 željezničara čije je stanje potpuno neregulirano. Bez kolektivnog ugovora su prepušteni diktatima »Službenih naloga« kojima se svi bez razlike moraju slepo pokoravati, bez obzira na to, dali je službeni nalog izdan na osnovu postojećih zakona.

Služba na ovaj željeznici obavlja se isto kao i kod državne željeznice, te važe svi propisi o vršenju službe kao i o načinu polaganja stručnih ispita. Dok se od željezničara traže svi propisi o vršenju službe, prava im nisu regulirana, jer nemaju kolektivni ugovor ili neku pragmatiku, po kojoj bi se pored dužnosti regulisala i prava.

Zakonom o željeznicama javnog saobraćaja, kao i Zak. o radnjama predviđeno je, da se prava i dužnosti moraju regulisati naročitim propisima. Na sve zahtjeve željezničara preduzeće još do sada nije pristupilo pregovorima, sa kojima bi udovoljilo i zakonskim odredbama i zaposlenom osoblju, već i dalje nastavlja diktiranjem »Službenih Naloga«. Ovo stanje Uprava preduzeća ne može ničim opravdati jer i ako se uvijek baca krivnja na privrednu krizu, preduzeće je na željeznici bilo suficijentno za oko 1.000.000 Din za god. 1932.

Kad je Centrala Ujedinjenog Saveza Željezničara kao predstavnik željezničara tražila da se udovolji zakonskim odredbama, uvijek se je Uprava preduzeća izgovarala na »privrednu krizu«.

Radno vreme kod ove željeznice isto nije regulirano na osnovu zak. o zaštiti sa 50% više od redovnog. Jedina iznimka je kod radioničkog osoblja. Kad bi koji prigovorio, dobiva odgovor, mi smo državno preduzeće te su plate kao i sistem izplaćivanja regulirani po principima državnih željeznica. Idealan odgovor! A ipak Uprava preduzeća nebi to nikako mogla opravdati jer su kod drž. željeznice strojevodje i vozovodje smatrani kao činovnici 8. i 9. grupe, dok su kod državnog preduzeća »Šipac« službenim nalogom priznati jedva za dnevničare sa radnom dnevnicom.

Famozni »Službeni nalog broj 7« oduzeo je željezničarima i ono, što su imali kroz cijelo vrijeme opstanka ovoga preduzeća, jer su vozovodje i strojevodje uvijek bili smatrani kao namještenici dok su sada razvrstani kao obični radnici sa »radnom dnevnicom«.

A kakve su higijenske prilike?

Svakome, koji je imao prilike, da pogleda u barake, u kojima žive željezni-

čari, na prvi pogled upale su u oči one stare barake sa istrulim gredama, iza čijih se pukotina krije bezbroj raznih insekata. Oni stanovi nisu i ne mogu biti stanovi za ljude, koji obavljaju odgovornu eksekutivnu službu.

Higijenskim prilikama kao i sprovođenju postojećih zakona do sada se nije posvećivala nikaka pažnja te je skrajnje vreme, da mjerodavni (pa i ministarstvo socialne politike kao i ministarstvo šuma i rudnika te saobraćajno ministarstvo) odrede posebne komisije, koje će na licu mjesta ispitati položaj te odrediti, da se poštuju postojeći zakoni.

Željezničari pak treba da znaju, da će jedino putem jake organizacije postići bolji život, i skrajnje je vrijeme, da se udruže i pristupe u svoju stručnu organizaciju u USZJ koji će se boriti svima silama, da se ovakovom stanju stane na put te boriti se, da se i industrijskim željezničarima prizna bar ono, što postojeći zakoni propisuju. Put ovome cilju jest organizacija i ako težak, trnovit i pun svih iskušenja ali ipak siguran za konačnu pobjedu radničke klase.

Zato svi u organizaciju i na rad za organizaciju!

Industrijski željezničar.

Dopisi.

Maribor III. Upokojenci, člani saveza podružnice Maribor III, se obveštavaju, da se bo pobirala članarina za savez od 1. aprila 1933 dalje vsako drugo nedeljo u mesecu, u posloju Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II, od 9. do 11. ure dopoldne. — Odbor.

Tajništvo »Svobodnih strokovnih organizacij v Mariboru«, ki se nahaja v posloju Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II, posluje odslej vsak dan, in sicer od 11. do pol 13. ure in od 17. do 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure predpoldne. V tem času se lahko člani saveza obračajo v organizacijskih zadevah za nasvete.

Ljubljana.

Transportni referat je izdal dne 3. IV. 1933 strogo navodilo radi vstopanja potnikov v Postojni v potniške vlake brez odprave. Navodilo grozi, da bo direkcija v vsakem primeru neizterljivosti doplačilo predpisala brezobzirno sprevodniku.

Ker smo prepričani, da je transportni referat dobro poučen o razmerah v Postojni, pričakujemo, da bo izdal tudi primerno odredbo, da se bo onemogućilo vstopanje potnikov brez odprave in da bo preprečil, da se ne bo od strani posameznih italijanskih organov zahtevalo, da moramo potnika do meje peljati, na meji pa naj magari ustavimo vlak in dotične potnike odstranimo iz vlaka.

Zalog.

Kakor po vsaki vojni, ki pušča za seboj teške posledice in katerih je v največji meri deležen premagani, tako je tudi za nas usodno izpadla borba proti redukcijam, katera je pustila sledove v obliki v bedo pahnenih naših sodrugov na eni in kršenje osemurnika na drugi strani.

Posebno se to občuti na naši postaji, kjer primanjkuje osebja in je izraba letnih dopustov pri sedanjem staležu sploh nemogoča, dasiravno je uprava mnogim nastavljenem črtala leta za odmero dopusta, prebita v svojstvu delavca na sistemiziranem mestu. Tu, sodrug, nas čaka še mnogo truda in borbe, da bomo dosegli ono, kar smo že zdavnaj imeli.

Udar za udarcem, sotrpini, gre po naših pravicah, katere so nam že popolnoma izdecimirane, ali to naj nas ne plaši, ampak vzbudi naj nam spoznanje razredne zavesti, katera naj nam bo vodnica v borbi za bodočnost.

Boj je obstoj življenja. In ta boj, ako hočemo, da bo uspešen, ga moramo bojevati le združeni v svoji strokovni organizaciji. Umevno je, da vse izgube oni prevale na delavca, katerega delovna sila je radi brezposelnosti v ogromnih maha na ponudo. Vendar nas to ne sme malodušiti, da bi se vdajali klečeplastvu in le samoljubnosti. Ampak strniti moramo svoje vrste v svoji strokovni organizaciji in zavedati se moramo, da

ako bi bilo med nami željezničari več razredne zavesti in da bi mislil sleherni s svojo glavom, bi nam bilo drugače.

Poglejmo samo progovno delavstvo, ki v kljub zaposlitvi vidno propada. Na svojih prejemkih stojijo že popolnoma na zadnji stopnji. Njih prejemki ali plača, kakor se imenuje, znesne štiri do pet sto dinarjev za sedemčlansko družino. Kako naj žive pri tej draginji, ko stane 1 kg moke 4.50 Din in sladkorja 16 Din, in vendar trpe in se boje za svojo eksistenco in obračajo oči k nebu, mesto da bi se združili stopili strnjeni v vrste svoje strokovne organizacije in se borili ramo ob rami s svojimi sodrugji.

Kar nič ni čudno, če se dogajajo še slični slučajji, kot so se pretekli mesec, ko so se delili listki, na katere se je moral sleherni podpisati, da so mu znani »Predpisi o osebni varnosti«, ki pa jih tri četrtine gotovo nič ne pozna. Saj niso bili nikdar o njih poučeni ali izprašani od svojega starešine.

Smatramo za potrebno, da bi jih uprava potom svojih progovnih mojstrov podučila, ker pred poukom podpisovati vsekakor ni pravilno.

Zato, sodrugji in sotrpini, organizirajmo se in potom organizacije se izobrazimo, ker brez izobrazbe je vsak pokret obsojen. Zavedati se moramo, da je razredna zavest v izobrazbi, čitvu in predavanjih in te se ne da kupiti na trgu. Zavedati se moramo, da potom izobrazbe tudi jačamo duhovno moč našega saveza. Zato vsi v organizaciju.

Dužnost svakoga člana Saveza je, da pridobije bar jednoga novoga člana!

Ali je Esperanto delavcem potreben?

Na občnem zboru cestnih željezničarjev na Dunaju, ki se je vršil 9. III. 1933, je s. A. Berdan govoril o Esperantskem pokretu v okviru »ITF«. Govornik je zaključil svoj referat z besedami:

»Gledajoč Nemčijo, moram s teškim srcem priznati, da sindikalna vzgoja tudi po preteku već desetletij ni bila v stanju onemogućiti padec velikega dela nemškoga delavskega razreda nazaj v nacionalizem. To je dokaz, da dosedanji način zveze med delavci celega sveta potom organizacij, časnikov, knjig in celo mednarodnih kongresov (z mnogimi jeziki) ne zadostuje za stvaritev resničnega mednarodnega čuvstva in medsebojne povezanosti. Šele tedaj, ko bodo sindikati po vsem svetu uvideli, da je za praktično medsebojno delo v prvi vrsti potreban mednarodni jezik — kakršen je Esperanto — samo tedaj se bo resnično izpolnila zahteva Karla

Marxa: »Proletarci vseh dežel, spoznamite se, združite se!«

Sprejeta je bila nato sledeća tozadevna resolucija:

»Občni zbor dunajskih cestnih željezničarjev, organiziranih v svobodni organizaciji, ki se je vršil dne 9. marca 1933, po zaslišanju referata o temi: »Esperantski pokret v okviru ITF«, priporoča organizaciji, da Esperantski pokret po mogućnosti pospešuje med dunajskimi cestnimi željezničari ter ga podpira, upoštevajoč pri tem resoluciju kongresa ITF iz I. 1928 v Stockholmu«.

Gornja resolucija je bila sprejeta soglasno.

Mednarodni pregled

Boj proti fašizmu na Češkem. (ITF.)

Upoštevujuć zadnje dogodke in fašistično nevarnost je vodstvo sodružne češke željezničarske organizacije izdalo na željezničarje proglas. V proglasu vele:

»Vladajoći razredi bodo podvzeli v svojo samoobrambu vse! Ne bodo se pomišljali, da ne bi s silo uničile vse pridobitve delavskega razreda na gospodarskem in političnem polju in da ne bi poteptali demokracije. V teh odlučnih trenutkih se obraća unija na podlagi izkušnji iz Nemčije in Avstrije na vse željezničarje in na vse socialistično delavstvo v češki republiku s pozivom, da se upre fašističnomu režimu svetovne reakcije. Ni naša naloga, da se borimo za omiljenje posledic gospodarske krize. Naša naloga je, da z obsežnim akcijskim programom nastopimo za spremembo kapitalističnega družabnega reda.«

V proglasu so postavili zahtevu po skrajšanju delovnega časa na 40 ur in uvrstitev brezposelnih u produkcijski proces. Razlastitev velikih industrijskih koncernov in bank. Pojaćanje vpliva delavstva na vodstvo privatnih in javnih obratov.

Končno se poziva celokupno socialistično delavstvo in socialistične legionarje na enoten nastop vseh socialističnih elementov.

Avstrija. (ITF.)

Položaj u Avstriji je zelo napet. Kršćanskosocialna stranka in vlada hoćeta izazvati konflikt s parlamentom, katerega noćeta već pripoznati, da bi lahko pred vsem svetom opravila reakcionarne odredbe. V zadnjem času je bil razpušćen delavski »Schutzbund«.

Poleg tega je pa vlada sklenila, da se »Heimwehr« in druge mešćanske oborožene formacije priključijo policiji.

Vlada hoće dunajski občini odvzeti pravico samouprave ter pripravila zlasti na Dunaju prepoved prvomajske proslave in hoće prvi maj proglasiti za splošni praznik s paradami vojske.

Vsi znaki kažejo, da se nahaja delavstvo u Avstriji pred odlučnimim dnevi in da bo moralo zavzeti popolnoma drugo taktiko kot jo je zavzelo nemško delavstvo. Avstrijsko delavstvo je u teh težkih časih enotno ter je znalo doslej u najtežjih prilikah obvarovati enotnost in odlučnost.

Irška. (ITF.)

Severnoirski željezničari stavkajo že 10. teden. Ker so željezniške družbe pri pogajanjih odklonile zopetno zaposlitev stavkajućih, so stopili željezničari po vsej Irski u stavko. Vršu se le delni avtobusni promet.

Napad na avstrijske željezničarje. (ITF.)

Avstrijske zvezne željeznice pripravljajo nov zakon, s katerim bi radi oropali željezničarje glavnih pravic — posebno pravice soodloćevanja in zaupniškega aparata. — Poleg tega pa hoće uprava ljudem še občutno zmanjšati prejemke, da bi prihranila okoli 26 milijonov šilingov (230 milijonov dinarjev letno). Uprava namerava znižati vse sporedne prinadležnosti za 15%, premije za noćno delo za 30%, doklade za eksekutivno osobje se znižajo za 1/3. Prispevek za nabavo obleke naj bi se znižal za 40%. Osnova za odmero penzije naj bi se znižala od sedanjih 90% na 78.3%. In tako dalje.

Na ta načrt so odgovorili avstrijski željezničari z glasnim »Ne« ter izjavili, da bodo branili svoje pravice z vsemi sredstvi!